

Datum
2025-01-28

Ert datum
2024-11-08

Socialdepartementet

ESV dnr
2024- 02323-1

Er beteckning
S2024/01892

Handläggare
Marcela Cohen Birman

Tiotandvård – ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård (SOU 2024:70)

Ekonomistyrningsverkets (ESV) remissvar och kommentarer fokuserar specifikt på förslag, eller delar av förslag, som ESV kan besvara utifrån sin kompetens som expertmyndighet för ekonomisk styrning i staten, och utifrån uppdraget i myndighetens instruktion att ansvara för att samordna arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Remissvaret berör därmed delar av utredningens förslag eller bedömningar som presenteras i fråga om ett förstärkt högkostnadsskydd samt de anpassningar som krävs i övriga delar av det statliga tandvårdsstödet på grund av reformen.

ESV avstår således från att kommentera utredningens övriga förslag och konsekvenser.

ESV:s ställningstagande

Utformningen av tandvårdsförsäkringen ligger utanför ESV:s kompetensområde och därför tar ESV inte ställning till huruvida förslaget bör tillstyrkas eller avstyrkas. Samtidigt finns i förslaget som helhet delar som kan komma att beröra ESV:s verksamhetsområde om förslaget genomförs. Av det skälet väljer vi att kommentera vissa delar.

Kapitel 12.2.1 Patienten ska betala 10 procent av referenspriset och priserna på tiotandvård ska regleras

Under förutsättning att reformen om förstärkt tandvårdsersättning införs instämmer ESV i utredningens förslag om att vårdgivarens priser på sådan tandvård ska regleras. ESV instämmer i utredningens beskrivning om att högkostnadsskyddet blir mindre effektivt om patienternas kostnadsandel ökar när de faktiska priserna på tandvårdsbehandlingar överstiger referenspriserna och när de ökar över tid. Samtidigt anser ESV att det är viktigt att riskerna med en hög subvention i kombination med fri prissättning, som utredningen diskuterar, kontinuerligt följs upp och analyseras vid ett eventuellt införande av systemet.

Kapitel 12.2.4 Tiotandvård ska erbjudas personer från och med det år de fyller 67 år

ESV har ingen kommentar på hur utredningen har definierat gruppen ”äldre med sämst munhälsa”. Givet ett ålderskriterium som definition, instämmer ESV med utredningens förslag om att den föreslagna åldersgränsen knyts till nuvarande riktålder i pensionssystemet, dvs. 67 års ålder. Flera av socialförsäkringssystemen har den anknytningen när det gäller rätten till ersättning. Det är enligt vår bedömning rimligt att även förslaget om tiotandvård följer samma principer.

Utredningen föreslår att ålderskriteriet på sikt ersätts med ett annat kriterium (kap 12.2.5). ESV saknar dock en analys över hur det föreslagna ålderskriteriet ska hanteras i framtiden i händelse att utredningens bedömning om att på sikt ersätta det med ett annat kriterium inte genomförs. Det framgår inte av utredningen om ålderskriteriet i så fall är tänkt att följa utvecklingen av riktåldern. En fast åldersgräns vid 67 skulle i praktiken kunna leda till att statens subvention av tiotandvård ökar över tid. Det beror på att födelsekohorter med en högre riktålder än 67 kommer fortsatt att omfattas av reformen.

Kapitel 12.2.5 En munhälsoprofil bör på sikt ersätta ålder som ett kriterium för tiotandvård

ESV har ingen kommentar till utredningens bedömning om att på sikt ersätta ålderskriteriet med en munhälsoprofil. ESV vill samtidigt belysa att utredningens bedömning bygger på förutsättningar som inte är färdigt utredda. Det finns därmed inga garantier för att anpassningen som utredningen pekar på går att genomföra. Det är enligt vår bedömning därför problematiskt att utredningen inte tydligt diskuterar hur ålderskriteriet (riktåldern 67), som föreslås i ett första steg, på sikt ska hanteras om det inte kan ersättas i enlighet med utredningens bedömning (se ESV:s kommentar till kapitel 12.2.4).

Kapitel 12.2.6 Tiotandvård bör införas stegvis

ESV instämmer i utredningens bedömning att reformen tiotandvård bör, om den genomförs, införas stegvis i den takt som tandvårdens kapacitet att möta ökad efterfrågan medger. ESV ser det som en välavvägd bedömning att en för staten kostsam reform införs stegvis.

Kapitel 12.2.8 TLV ska ges i uppdrag att följa upp och utvärdera konsekvenser och effekter av reformen.

ESV tillstyrker förslaget givet att reformen genomförs. ESV anser att det är självklart att reformens konsekvenser följs upp och utvärderas under en längre tid av ansvarig myndighet och att det görs i samverkan med berörda myndigheter, i detta fall Socialstyrelsen och Försäkringskassan. För ESV:s del är det av största vikt att konsekvenserna för statens utgifter följs upp och granskas noga.

Kapitel 13.1.1 Övre åldersgränsen för förhöjt ATB höjs till 67 år

ESV delar utredningens uppfattning om att det är konsekvent att höja åldersgränsen till den riktålder som kommer gälla om den föreslagna reformen om tiotandvård införs under 2026. Dessutom anser ESV att det är rimligt med enhetlighet inom en och samma tandvårdsförsäkring. Tydlighet i regelverk bidrar möjligen till att risken för fusk och fel i användning av systemet blir mindre.

Kapitel 13.1.3 Ökad kontroll av inrapporterad vård och behandling

ESV instämmer i utredningens bedömning att Försäkringskassans kontroll av ärenden inom den föreslagna tiotandvården bör vara mer omfattande än den kontroll som sker i dag. Utredningen pekar på risken för åtgärdsstapling och åtgärdsglidning som redan i dag förekommer bland vårdgivare och som medför att både patienten och staten betalar mer för utförd vård och behandling än det föreskrivna priset. Utredningen menar att detta agerande kan öka i omfattning när vissa priser regleras och vårdgivaren ser att intäkter och lönsamhet sjunker.

ESV instämmer därför i att det är viktigt att utveckla och effektivisera efterhandskontrollerna som Försäkringskassan kommer göra inom tiotandvård, särskilt på grund av prisregleringen. ESV håller med om att Försäkringskassan bör kontrollera vilken tandvård som patienten debiteras vid sidan av den ersättningsberättigande tandvården i syfte att förhindra att vårdgivaren kringgår prisregleringen.

Kapitel 13.1.5 Patienten ska ges information om utförd tandvård och till vårdgivaren lämnad tandvårdsersättning

ESV delar utredningens bedömning att Försäkringskassan bör utreda möjligheten till att patienten informeras om utförda efterhandskontroller som rör patientens vård och behandling. ESV anser att det är viktigt att ovetande patienter inte fortsätter gå till oseriösa vårdgivare om Försäkringskassan har upptäckt att vårdgivaren har drivit oseriös verksamhet genom att tillskansa sig statliga medel. På det sättet kan fortsatta fel förhindras som i förlängningen kan leda till felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Kapitel 13.1.7 Vårdgivarpriset för viss åtgärd ska innehålla alla kostnader för vald behandlingsmetod och material

ESV tillstyrker utredningens förslag om att det i lagen om statligt tandvårdsstöd ska införas en definition av vårdgivarpriset. ESV anser att förslaget skapar transparens om de ersättningsberättigande behandlingar samt alla de kostnader som ingår i tandvårdsåtgärden. Det kommer enligt vår förståelse att kunna förbättra förutsättningarna för Försäkringskassans kontroller av hela vårdgivarpriset och dess komponenter. Genom bättre kontroller kan också möjligen risken för felaktiga utbetalningar minskas.

Kapitel 13.1.8 Försäkringskassan ska ges utökade förutsättning att avansluta vårdgivare

ESV tillstyrker utredningens förslag. ESV håller med utredningen om att det är ett angeläget allmänt intresse att förhindra att både patienter och staten drabbas av vårdgivare som systematiskt överutnyttjar stödet, eller utnyttjar systemet på ett felaktigt sätt. Den begränsning av näringsfriheten som utredningen föreslår är enligt vår bedömning, inom rimliga gränser, acceptabel.

Kapitel 13.1.9 Anslag för tandvårdsförmåner ska delas upp

ESV tillstyrker utredningens förslag. ESV anser att en uppdelning av anslaget i de angivna anslagsposterna bidrar till ökad transparens om de kostnader som uppstår i respektive del av anslaget. Det bidrar vidare till bättre träffsäkerhet i styrningen av utgifterna inom området. Även utgiftsprognoserna kan förbättras genom en sådan uppdelning.

Kostnadsberäkningar och övriga konsekvenser

ESV bedömer att utredningen har genomfört en avvägd beskrivning av de konsekvenser och kostnader som förslagen beräknas medföra. När det gäller avsaknad av finansieringsförslag har ESV förståelse för utredningens resonemang och motiv med anledning av de betydande kostnadsökningar som förslaget på sikt innebär. Samtidigt anser ESV att utredningen ändå borde ha följt direktivet och mer ingående resonerat om olika vägar att på kort och något längre sikt finansiera reformen.

I detta ärende har avdelningschef Peter Kvist beslutat. Utredare Marcela Cohen Birman har varit föredragande. I beredningen har också enhetschef Lena Warstrand deltagit.

Datum: 2025-01-28

Beslutande
Peter Kvist
Namnförtydligande

Föredragande
Marcela Cohen Birman
Namnförtydligande

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.